

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 11712

A MAYSE MIT A YIDISHIN
DOKTOR

N. A. Rubakin

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מחבר: ד"ר יוסף קאניוואל
מקום צאת לאור: ווילנע
1951.18.11

נ. רובאקין

א מעשה

מיט א יידישן דאקטער

יידיש פֿון

ש. באסטאמסקי

ארויסגעגעבן פֿון

פֿארלאג „ארבעטער־רינג“

בני דעם בילדונגס־קאמיטעט פֿון ארבעטער־רינג

קינדער-רינג-ביבליאטעק

אַ מעשה
מיט אַ יידישן דאַקטער

פֿון

נ. רובאַקין

יידיש פֿון

ש. באַסמאַמסקי

.

COPYRIGHT, 1945

BY

FARLAG ARBETER RING

OF THE

EDUCATIONAL DEPARTMENT
OF THE WORKMEN'S CIRCLE

175 E. BROADWAY
NEW YORK 2, N. Y.

Printed in the U.S.A.

אויפגעזעצט און געדרוקט אין „פאַריש פרעס“

Printed by PARISH PRESS, 155 W. 25th St., N. Y. 1, N. Y.

מיט פֿיר הונדערט יאָר צוריק האָט געלעבט אין דער שטאָט רוים אַ ייִדישער דאָקטער מיטן נאָמען יצחק. דער דאָקטער האָט געהאַט אַן אייגן הויז און האָט דאַרטן געוואוינט מיט זײַן פֿרוי לאה און מיט צוויי זין. דער ינגערער זון איז אַלט געווען צען יאָר, דער עלטערער האָט געדאַרפֿט ווערן צוועלף יאָר אַלט. יצחק איז געווען איינער פֿון די בעסטע דאָקטוירים אין רוים, און דעריבער פֿלעגן צו אים קומען זייער אַ סך קראַנקע, יודן און קריסטן. יצחק פֿלעגט קיינעם נישט אָפֿ-זאָגן אין הילף. ער האָט אַלעמען געהיילט. די ריכטע פֿלעגן אים באַצאלן פֿאַר זײַן מי; אַרעמע לײַט פֿלעגן נאָך פֿון אים באַקומען מתנות.

יצחק איז געווען זייער אַ געלערנטער מענטש, אָבער ער האָט פֿאַרשמאַנען, אַז דאָס וואָס ער קען איז נאָך אַלץ ווייניק. ער האָט פֿון אַלץ געוואַלט וויסן — ווי אַזוי עס באַוועגן זיך איבערן הימל די זון, די לבנה און די שטערן; ווי אַזוי עס וואַקסן די ביימער און די גראַזן; וועלכע גראַזן זײַנען ניצלעך פֿאַרן מענטשן און וועלכע — שעדלעך; ווי איז געבויט דעם מענטשנס קערפּער, פֿון וואָס קומען פֿאַרשיידענע קראַנקייטן, ווי אַזוי דאַרף מען די דאָזיקע קראַנקייטן היילן.

שעהן לאַנג פֿלעגט יצחק אָפּוויצן איבער די ביכער און אַלץ טראַכטן וועגן די אַלע פֿראַגעס.

איינ מאָל אין אַוונט איז יצחק געזעסן בני זיך אין שטוב און האָט געלייענט אַ בוך. מיט אַ מאָל האָט זיך דערהערט פֿון גאָס עפעס אַ געשריי און אַ טומל. יצחק האָט געעפֿנט אַ פֿענצטער און האָט דערזען ווי צו זײַן הויז לאָזן זיך אַ סך מענטשן. פֿאַרויס טראַגט מען אויף אַ בעטל עפעס אַן אַלטן מאַן. דער אַלטער איז אין גאַנצן פֿאַרגאַסן מיט בלוט. ער ליגט אויפֿן בעטל מיט פֿאַר-מאַכטע אויגן און קוים וואָס ער קרעכצט.

יצחק האט גלייך דערקענט דעם אלטן. דאס איז
געווען אן ארעמער ייד ר' אהרן, וואס פלעגט אָפֿט מאל
אריינקומען צו אים.

יצחק איז ארויס אויפֿן גאס און האט געפֿרעגט, וואָס
ס'האָט פֿאַסירט.

— אן אומגליק, אַ גרויס אומגליק! — האט מען
אים געענטפֿערט — דער אלטער ר' אהרן שטאַרבט
אָוועק... ער איז אַראָפֿגעפֿאלן פֿון אַ לייטער. מיר
האַבן אים געפֿונען אין אַ טייך מיט בלוט.

יצחק האט געהייסן אַרייַנטראַגן דעם אלטן צו זיך
אין שטוב.

דער דאָקטער האט זיך געשמעלט לעבן קראַנקן אויף
די קני און האט אים גענומען אויסהערן און אַרומקוקן.
דער אלטער ר' אהרן איז געווען אין גאַנצן בלוי. ער האט
פֿאַרלוירן זייער אַ סך בלוט. עס האט אויסגעזען, אַז אַט-
אַט שטאַרבט ער.

— ס'אַראַ אומגליק, ס'אַראַ אומגליק! — האבן די
מענטשן געבראַכן מיט די הענט — ער שטאַרבט געבעך
אָוועק, ר' אהרן! ...

אַלע האבן אים זייער ליב געהאַט, דעם אלטן ר'
אהרנען, ווייל ער איז געווען זייער אַ גוטער און זייער און
ערלעכער מאַן. קיינער האט אים אַבער איצט נישט גע-
קאַנט העלפֿן.

באַלד האבן די זניטיקע מענטשן פֿאַרלאָזן דעם דאָך-
טערם הויז, און דער דאָקטער מיטן קראַנקן זיינען פֿאַר-
בליבן אליין.

ר' אהרן איז געלעגן אַ בלאַסער און אַ קאַלטער, פֿונקט
ווי אַ מת.

דער דאָקטער איז געשטאַנען איבער אים און האט
געטראַכט:

— אַט שטאַרבט ער אָוועק, ר' אהרן! אַט שטאַרבט
אָוועק אַזאַ וואוילער מענטש! נישטאָ קיין מיטל אים צו
ראַטעווען! קיינער וועט אים שוין לעבעדיק נישט מאַכן!

קיינער קען שוין קיין פֿריש בלוט אין זיינע אָדערן ניט אַרײַנגיסן! ...

יצחק האָט איבערגעבונדן דעם קראַנקן די וואונדן.
דער אַלטער איז געלעגן אָן אַטעם, די אויגן פֿאַר-
מאַכט, די הענט אַראָפּגעלאָזן ...
יצחק האָט געקוקט אויף אים און האָט צו זיך אַליין
גערעדט:

— ניין, מ'טאָר אים אַזוי ניט לאָזן! מען מוז פֿאַר אים
געפֿינען אַ רפֿואַה! ער האָט פֿאַרלוירן אַזוי פֿיל בלוט ...
אויב ער וועט אַפֿילו יאָ קומען צו זיך, איז אויך זײַן לעבן
קיין לעבן ניט, — אָן בלוט וועט ער לאַנג ניט ציען ...
איך מוז פּרואוון איבערגיסן אין זײַנע אָדערן בלוט פֿון
אַ צווייטן מענטשן! ... אמת, קיינער האָט דאָס נאָך
פֿאַר מיר ניט געמאַן, נאָר איך מוז דאָס טאָן! אפֿשר? ...
אפֿשר וועט זיך דאָס מיר אַײַנגעבן? און אַז דאָס וועט
זיך מיר אַײַנגעבן, וועל איך דאָך קענען אויסהיילן פֿון
בלוטאַרעמקייט אַזוי פֿיל מענטשן! ...

יצחק האָט געוואוסט, אַז די אָדערן, אין וועלכע דאָס
בלוט פֿליסט, זײַנען געבויט בײַ די מענטשן און בײַ די
חיות אויף אײַן שמײַגער. ער האָט גענומען צוויי קי-
ניבלעך, (RABBITS) האָט אויסגעצאַפט פֿון אײַנעם אַ סך
בלוט און אַרײַנגעגאַסן עס אין דעם בלוט פֿון צווייטן קי-
ניבל. עטלעכע טעג נאָך אַנאַנד האָט ער געמאַכט אַזײַנע
פּרואוון. אַהרן איז דערווײַל געלעגן אַ פֿאַרחלשמער. דער
דאָקטער האָט געאַרבעט מיט אַלע כּוחות און האָט געהאַט
אין זײַנען נאָר אײַן זאַך — ווי אַזוי צו ראַטעווען אים פֿון
טויט. די ערשמע פּרואוון האָבן זיך ניט אַײַנגעגעבן:
אין עטלעכע מינוט אַרום נאָך דער אָפּעראַציע פֿלעגט
דאָס קיניגל פּגן. ביסלעכווייז אַבער האָט זיך יצחק
אויסגעלערנט די זאַך, און ענדלעך האָבן זיך זײַנע פּרואוון
זײַער גוט אַײַנגעגעבן. ער האָט אַזוי קונציק איבערגע-
גאַסן דאָס בלוט פֿון אײַן קיניגל אין דעם אַנדערן, אַז
ביידע זײַנען געבליבן לעבן.

— דאנקען גאט! — האט יצחק יעמאלט געזאגט
— א האלבע ארבעט איז שוין אפגעמאן!

פדי צו זיין זיכער אין זיך אליין, האט ער נאך א
מאל צוואנציק איבערגעהזרט די פרואוון. אלע פרואוון
האבן זיך איינגעגעבן. דעמאלט האט ער אפגעווישט דעם
שוויים פון זיין פנים און געזאגט:

— ס'איז דא א מיטל אויסצוהיילן בלומארעמע
מענטשן. מען קען איבערגיסן בלום פון איינעם אין
דעם אנדערן; איך האב דאס אליין געזען, אליין מיט מיניע
אייגענע הענט געמאכט, איך בין דערגאנגען דעם אמת,
און קיינער וועט מיך שוין נישט קענען איבערריידן, אז ס'איז
נישט אזוי.

יצחק האט זיך זייער געפרייט מיט דעם וואס ער האט
אויסגעפונען. ער איז צוגעגאנגען צו זיין פרוי און האט
איר אויך אנגעזאגט די פריילעכע נייעס:

— פריי זיך, לאה, — האט ער געזאגט צו איר מיט
א שיינענדיק פנים, — איך האב געפונען א נייעס מיטל
ווי צו היילן קראנקע. איך וועל אהרנען געזונט מאכן!
און ער האט איר דערציילט אליין וועגן זיין ארבעט.
לאה האט זיך געפרייט צוזאמען מיט אים.

— מארגן, — האט יצחק ווייטער געזאגט, — וועל
איך אריינגיסן אין אהרנס אדערן פריש בלום, און אויב
מיין האנט וועט נישט א צימער מאן, בין איך זיכער, אז
אהרן וועט זיין פריש און געזונט!

— זאג מיר, מיין טייערער, האט לאה געפרעגט, —
צי ביסטו טאקע זיכער, אז דיין האנט וועט נישט א צימער
מאן?

— שרעק זיך נישט, לאה, — האט זי יצחק בארואיקט,
— נישט צום ערשטן מאל קומט אויס צו האלטן דאס
מעסער אין האנט! — ער האט זי א קוש געמאן און איז
אריין צו זיך אין צימער.

ווען דער אלטער אהרן האט שוין געהאט דורכגע-
מאכט די בלום-אפערציע און האט זיך געבעסערט פון

מאָג צו מאָג, — איז יצחק איין אַוונט געזעסן בײַ זיך אין
צימער און האָט געאַרבעט.

פלוצעם האָט זיך דערהערט אַ שמאַרקער קלאַפּ אין
טיר.

— עפֿנט! עפֿנט גיכער! — האָבן זיך דערהערט קולות
פֿון גאַס.

לאַה איז צוגעלאָפֿן צו דער טיר, האָט זי געעפֿנט און
איז אָפּגעטראָטן פֿאַרוואַנדערט צוריק. פֿאַר איר איז
געשמאַנען עפעס אַ מענטש אין רײַכע סאַמעטענע קלײ-
דער און הינטער אים — נאָך עמלעכע אין באַגילטע פּאַנ-
צערס און אין שמאַלענע העלמען, מיט שווערדן בײַ די
זײַטן און מיט שפּיזן אין די הענט.

— דאָ וואוינט דער דאַקטער יצחק? — האָט גע-
פֿרעגט דער מענטש אין די שוואַרצע קליידער.

לאַה האָט זיך אַזוי דערשראָקן פֿאַר די אומבאַקאַנטע
געסט, אַז זי האָט אַ וואָרט ניט געקאַנט אַרויסריידן. די
יידן האָבן יעמאַלט געוואוינט אין באַזונדערע גאַסן, אין גע-
מאַס, און אין די דאָזיקע געמאַס פֿלעגט מען זעלטן ווען
זען באַוואָפֿנטע מענטשן.

— זײַן הייליקייט, דער פּויפּסט אינאַצענט דער
אַכטער, האָט אונדו געשיקט אַהערצו, מיטן באַפֿעל צו
ברענגען אין זײַן פּאַלאַץ דעם דאַקטער יצחק, — האָט
געזאָגט דער אומבאַקאַנטער.

אַז לאַה האָט דערהערט די ווערטער, האָט זי זיך בײַ-
טער פֿונאַנדערגעוויינט. זי האָט געוואוסט, אַז ווען מען
רופֿט אַ יידן צום פּויפּסט, איז עס ניט קיין אַנזאָג אויף
גוטס.

זי איז אַרײַן צום מאָג, האָט אים דערציילט, אַז מ'איז
געקומען צו אים פֿון פּויפּסט, און האָט זיך נאָך שמאַרקער
צעוויינט.

— וואָס וויינסטו, לאַה? — האָט זי יצחק געטרייסט
— צי דען איז דאָס דאָס ערשמע מאַל, אַז מען רופֿט מיך
צו קראַנקע אין די פּאַלאַצן פֿון די קריסטן?

ער האָט זי אַ קוש געטאָן און איז אַרויס צו די מענטשן פֿון פּויפּסט.

— קומט, — האָט ער געזאָגט, — איך בין גרייט!
מ'האַט געבראַכט יצחקן אין פּאַלאַץ. מען פֿירט אים פֿון איין זאַל אין דעם אַנדערן. די זאַלן זיינען פֿול מיט די רייכסטע נאַבללייט פֿון שטאַט. אויף אים האָט קיינער אַפֿילו אַ קוק ניט געטאָן. אַט האָט מען אים אַרײַנגעפֿירט אין דעם פּויפּסטס צימער. ער איז אַרײַן און האָט זיך אַרומגעקוקט — אַ גרויסער צימער. בײַ דער וואַנט שטייט אַ גרויס גאַלדן בעט. אויפֿן בעט ליגט אַ מענטש, אַ בלאַסער, און גיט זיך ניט קיין ריר. די הענט אַראָפּגעלאָזן, קוים וואָס די נשמה האַלט זיך אין אים. בײַם בעט שטייען מענטשן אַנגעטאָן אין שוואַרצן און רײדן שטיל צווישן זיך.

מ'האַט צוגעפֿירט יצחקן צום בעט און אים אַזוי גע-
זאָגט:

— דאַקטער יצחק, זײַן הייליקייט דער פּויפּסט איז געפֿערלעך קראַנק. צי קענען דיניע קענטענישן און דיין חכמה אים באַהילפֿיק זײַן?

2

יצחק איז צוגעגאַנגען נעענטער און האָט אַנגעהויבן אויסצוהערן דעם קראַנקן. ער האָט פֿונאַנדערגעפֿרעגט די דאַקטוירים, וואָס האַבן אים פֿון פֿרײַער אַן קורירט, און זײ האַבן אים דערציילט, אַז דעם פּויפּסטס קראַנקייט איז אַ געפֿערלעכע און קיין מיטל איז נישט צו איר. יצחק האָט אַבער גלייך דערקענט דעם פּויפּסטס קראַנקייט. דער פּויפּסט איז געווען זייער בלוטאַרעם. אים אויסצו-היילן מוז מען אין די אַדערן זיינע אַרײַנגיסן פֿריש בלוט. — נו, וואָס זאָגסטו, יצחק? — האַבן געפֿרעגט די דאַקטוירים — האַסטו אַ מיטל אויסצוהיילן דעם פּויפּסט?

יצחק האָט אַ קוק געטאָן אויף זײ און האָט זיך גע-טראַכט: „אַפֿשר טאָר איך גאָר דעם פּויפּסט ניט היילן?

ער האָט דאָך אזוי פֿיל שלעכטס געטאָן די יידן, אומגע-
בראַכט אזוי פֿיל אומשולדיקע... איך וועל זאָגן, אז איך
האָב קיין מיטל ניט, און ער וועט שטאַרבן..."

יצחק האָט אַ קוק געטאָן אויפֿן קראַנקן; ער ליגט
אַ בלאַסער און קוקט אויף אים מיט אזוי פֿיל רחמנות, מיט
אַזאַ ווייטאַג... ער איז איצט אזוי אומגליקלעך. אַ גע-
פֿיל פֿון טיפֿן רחמנות נעמט דורך יצחקן. ער שווינגט
און טראַכט אַלץ: „איצטער איז ער אומגליקלעך און
שוואַך און וואַרט פֿון מיר אויף הילף, מעג איך זיך דען
אַפּזאָגן אים צו ראַטעווען? ער איז דאָך מער ניט ווי אַ
מענטש. דאָס שלעכטס וואָס ער האָט יידן געטאָן פֿאַלט
אויף זײַן געוויסן. וואָס דאַרף איך באַהאַלטן מיין אויס-
געפֿונענעם מיטל? איך האָב דאָך געאַרבעט ניט פֿאַר זיך,
נאַר פֿאַר אַלע מענטשן. איך מוז אים אויך קומען צו
הילף!..."

און יצחק האָט זיך אַפּגערופֿן צו די דאָקטוירים:
— יא, איך האָב אַ מיטל ווי אזוי אויסצוהיילן זײַן
הייליקייט!

די דאָקטוירים האָבן זיך זייער פֿאַרוואַנדערט, דער-
הערנדיק יצחקס ענטפֿער. זיי זײַנען אַלע געווען גע-
לערנטע, און לויט זייער מיינונג, איז שוין פֿאַרן פּויפּסט
קיין רפֿואה ניט געווען.

— וואָס פֿאַר אַ מיטל האָסטו? — האָבן זיי גע-
פֿרעגט.

— מען דאַרף אַרײַנגיסן דעם פּויפּסט אין די אַדערן
פֿריש בלוט! — האָט יצחק רואיק געענטפֿערט.

די דאָקטוירים זײַנען נאָך מער איבערראַשט געוואָרן.
זיי האָבן אין ערגעץ קיין מאָל ניט געהערט און ניט גע-
לייענט פֿון אַזאַ מיטל. זיי האָבן געהאַלטן, אז אַרײַג-
גיסן בלוט אין די אַדערן פֿון אַ לעבעדיקן מענטשן איז אַן
אוממעגלעכע זאַך, און זיי האָבן גענומען טראַכטן, אז דער
ידישער דאָקטער האָט געוויס באַהאַלטענע שלעכטע גע-
דאַנקען.

פֿון וואָנען ווײַסטו אזא מין מיטל? — האָבן זיי
 געפֿרעגט — מיר האָבן קיין מאָל ניש געהערט דערפֿון.
 — איך האָב אויך קיין מאָל ניש געהערט דערפֿון,
 ביז איך האָב עס אליין ניש אויסגעפֿונען און האָב עס ניש
 אויסגערואוּט — האָט יצחק געענטפֿערט.
 — אזוי! — האָבן זיך אָפּגערופֿן דעם פּויפּסטס לײַט
 — דאָס איז דיין אייגענער אײַנפֿאַל! צי ביסטו אָבער
 זיכער, אז דאָס וועט זיך דיר אײַנגעבן?
 — איך האָב מיט מײַנע אייגענע הענט איבערגעגאַסן
 בלוט און איך פֿאַרלאָז זיך אויף זיי.
 — און דו נעמסט זיך אונטער אַרײַנצוגיסן אין די
 אַדערן פֿון זײַן הייליקייט פֿריש בלוט?
 — יא, איך נעם זיך אונטער!
 יצחקס ווערטער זײַנען ניש געפֿעלן געוואָרן דעם
 פּויפּסטס דאָקטוירים. זיי זײַנען אָפּגעגאַנגען אין אַ זײַט
 און האָבן צווישן זיך אזוי גערעדט: „מען מאַר ניש דער-
 לאָזן יצחקן איבערגיסן דאָס בלוט! ווער ווײַס? אָפּשר
 וועט זיך אים דער מיטל מאַקע אײַנגעבן? אויב ער
 וועט אויסהיילן דעם פּויפּסט, וועט מען אונדז מער קיין
 מאָל ניש רופֿן! דאָס לײַנט אונדז ניש!“
 און זיי האָבן שטילערהײַט געזאָגט דעם פּויפּסט, ער
 זאָל זיך ניש צוהערן צו די רײד פֿון אַ יודן. גאָט ווײַס,
 וואָס פֿאַר אַ מענטש ער איז און וואָס ער טראַכט זיך!
 דער פּויפּסט האָט אָבער ניש געוואָלט שטאַרבן און פֿון
 זײַנע דאָקטוירים האָט ער שוין אויף קיין הילף ניש גע-
 האַפֿט.
 — נײַן! — האָט ער געזאָגט — איך וועל טאָן ווי
 דער יודישער דאָקטער וועט הײַסן!
 לאַנג האָבן נאָך די דאָקטוירים און דעם פּויפּסטס
 לײַט געפּרואוּט אײַנרײַדן דעם פּויפּסט. אַלץ איז אָבער
 געווען אומזיסט. דעם פּויפּסט האָט זיך נאָך געוואָלט
 לעבן. זײַן לעצטע האַפֿענונג האָט ער געלייגט אויף
 יצחקן. ער האָט צוגערופֿן יצחקן צו זיך און האָט אים
 געפֿרעגט מיט אַ שוואַכן קול:

— אויב דו קענסט מיר העלפן, טא וואס ווארטסטו?
יצחק האט אים געענטפערט, אז ער איז גרייט גלייך
צוצוטערען צו דער ארבעט, זאל מען נאר געפינען א
מענטשן, וואס זאל געבן זיין בלוט, און זאל מען שיקן צו
אים אהיים נאך די אינסטרומענטן.

די דאקטוירים און דעם פויפסטס לייט האבן פאר-
שטאנען, אז זיי מוזן נאכגעבן, און האבן אזוי געזאגט
צו יצחקן:

— פארבלייב דא א וויילע און מיר וועלן שוין געפיי-
נען דעם נייטיקן מענטשן און וועלן שיקן צו דיר אהיים
נאך די אינסטרומענטן.

און זיי האבן טאקע אזוי געטאן. זיי האבן געלאזן
יצחקן ביים קראנקן און צו אים אהיים האבן זיי אוועק-
געשיקט מענטשן מיט אזא באפעל:

— ברענגט אין פאלאץ אריין דעם דאקטערס אינ-
סטרומענטן און אויך זיינע קינדער; אויב ער האט קיין
קינדער ניט, זאל קומען זיין פרוי.

— מיר וועלן יצחקן ניימן — האבן די דאקטוירים גע-
טראכט — איבערצוגיסן דאס בלוט פון זיינע אייגענע
קינדער. אויב ער האט ניט קיין שלעכטע געדאנקען,
וועט ער זיך ניט אפזאגן איבערצוגיסן בלוט אפילו פון
זיינע אייגענע קינדער. ער וועט זיין פארזיכטיקער און
וועט אלץ טאן, כדי די קינדער זיינע זאלן לעבן בלייבן.
אויב ער וועט זיך אבער אפזאגן דאס צו טאן, איז א סימן,
אז ער האט געהאט בייזע געדאנקען. דעמאלט דארף מען
אים טייטן, און ניט נאר אים, נאר אפילו זיינע נאענטע
און אלע יודן...

די מענטשן זיינען צוריקגעקומען און האבן געבראכט
די אינסטרומענטן און יצחקס קינדער...

די קינדער נעבעך האבן געציטערט און געוויינט.
זיי האבן זיך געהאלטן איינער אן דעם אנדערן, זיי האבן
ניט געוואוסט וואהיין און נאך וואס מען פירט זיי.

— איצט קענסטו זיך נעמען צו דער ארבעט, — האבן
די דאקטוירים געזאגט צו יצחקן, — דיינע אינסטרומענטן

זיניען שוין דא און מיר האבן שוין אויך געפונען מענטשן
וואס ביי זיי קענסטו נעמען דאס בלום.

— וואו זיניען זיי, די מענטשן? — האט יצחק גע-
פֿרעגט.

— קום מיט אונדז, — האבן זיי אים געזאגט, — און
דו וועסט זיי זען.

און זיי האבן אריינגעפֿירט יצחקן אין צימער, וואו
זיניע קינדער זיניען געווען:

— אט פֿון די קינדער וועסטו נעמען בלום פֿאר זיין
הייליקייט.

אז יצחק האט דערזען זיניע קינדער, איז ער געוואָרן
בלאס ווי אַ טוך. אויף דעם האט ער זיך ניט געריכט.
די קינדער ווייניען, שטרעקן צו אים די הענט אויס...
יצחק איז צו זיי צוגעגאנגען און האט זיי אָנגעהויבן גלעטן
און איינשמילן:

— וואס וויינט איר, מיניע טייערע? איך בין דאָך
מיט אייך, איך וועל קיינעם ניט דערלאזן אייך שלעכטס
טאָן.

און דאס האָרץ קלאַפט אים אַזוי, און ס'איז אים אַזוי
שווער, אַזוי שווער... און ער טראַכט זיך: „קען איך
זיך דען אַפּזאָגן איבערצוגיסן בלום פֿון מיניע אייגענע
קינדער? ניין! איך טאָר זיך ניט אַפּזאָגן! איצט וועל
איך אַלעמען ווייזן, אז אמת בלייבט אַלע מאל אמת!...“
ער האט האט אַרומגענומען די קינדער, געשמייכלט צו
זיי, געקושט און געהאַלדזט זיי און דערביי ווידער גע-
טראַכט: „וועט כאַטש די קראַפֿט פֿון מיין ווילן זיין גע-
נוג, אז איך זאל קענען האַלטן וואָרט? וועט מיר די
האַנט ניט אַ צימער טאָן, ווען איך וועל זיך צורירן מיטן
מעסער צו מיניע קינדער? גאַט, גאַט! גיב מיר פּוה!...“
ער קושט און טרייסט די קינדער, און די אַרומיקע קוקן
אויף אים און ווינקען זיך איבער מיט אַ בייזן שמייכל:
„ער וועט ניט אויסהאַלטן — טראַכטן זיי, — באַלד זאָגט
ער זיך אַפּ פֿון זיניע ווערטער!“

יצחק האט אבער פארקריצט די ציין און איז א צעטרעגענער און א בלאסער צוגעגאנגען מיט די קינדער צו די דאקטוירים און געזאגט:

— קומט, לאמיר גיין צום קראנקן, איך בין גרייט... די הויפלייט האבן זיך נאך מער פארוואנדערט. מיט זיין באנעמען זיך האט יצחק זיי נאך מער צערייצט און ביז געמאכט.

יצחק איז אריין צום פויפסט אין צימער און האט זיך גענומען צו דער ארבעט. „אזוי ווי דער פויפסט איז זייער שוואך, — האט ער געטראכט, — דארף מען פאר אים האבן א סך בלוט. איך וועל נעמען פון יעדן זון א ביסל. דעמאלט וועט דאס זיי אפשר ניט שאדן. איך וועל זאגן די קינדער, אז ס'איז ניט קיין סכנה, און זיי וועלן מיך פאלגן.“

און ער האט אזוי געטאן.

שטארק, זייער שטארק האט געקלאפט יצחקס הארץ, ווען ער האט זיך צוגערירט מיטן שארפן מעסער צו זיין קינדס לייב. דאס יונגעלע האט ניט געוויינט און נאר ברייט פונאנדערגעפנט די אויגן פאר שרעק. ער האט געצימערט און מיט מורא געקוקט אויפן פאטער און אויפן פויפסט, וואס איז געלעגן ווי א טויטער אויף די אמלאסענע קישעלעך.

יצחק איז געווארן נאך בלאסער און האט אלץ געטרעכט: „גאט, גאט, גיב מיר פוחות!...“ ס'איז געווען א רגע, ווען יצחקן האט זיך געדאכט, אז זיין האנט האט א צימער געטאן. ער האט מיט שרעק א קוק געטאן אויפן זון. דאס קינד האט געשמייכלט דורך די טרערן. דעמאלט איז אים אראפ ווי א שטיין פון הארצן. „דאנ-קען גאט!“ — האט ער געטראכט — „עס גייט גוט, דער עלטערער וועט בלייבן לעבן.“ ער האט איבערגעבונדן דעם זון די וואונד, אים א קוש געטאן און צוגערופן דעם אנדערן.

די דאקטוירים קוקן אויף אים און גאפן. דער פויפסט האט דערווייל אפגעלעכט. ער האט דערפילט,

ווי ניי בלוט האָט אָנגעהויבן צו שטרעמען אין זיינע אָדערן.
ער האָט אויפֿגעהויבן דעם קאָפּ און האָט געזאָגט דעם
קינד עמלעכע גומע ווערטער. דאָס ייִנגלע האָט זיך
נאָך מער דערשראָקן און האָט אָנגעהויבן צו וויינען:
— טאַמע, ס'טוט מיר וויי! אוי, אוי, אוי, ווי ס'טוט
מיר וויי! ...”

— שאַ, שאַ, מיין קינד, נאָך איין מינוט — און פֿאַר-
טיק! — האָט אים יצחק באַרואיקט. אָבער אליין האָט
ער אויך קוים איינגעהאַלטן די טרערן, די הענט האָבן
געצימערט, די אויגן האָבן קיין זאָך ניט געזען, אַחוץ דער
שרעקלעכער וואונד אויפֿן זונס האַנט ...
די אָפּעראַציע האָט זיך געענדיקט. יצחק האָט אי-
בערגעבונדן די קינדער און דעם פויפסט די וואונדן און
האָט געדאַנקט גאָט, וואָס אַלין איז אַריבער בשלום.
— איך דאַנק דיר, יצחק, — האָט דער פויפסט גע-
זאָגט. — דו האָסט מיר געראַמעוועט דאָס לעבן, און
דערפֿאַר וועסטו קריגן שִׁכַר (סכאַר), ווי דו ביסט ווערט.
יצחק האָט זיך אַ נייג געטאַן און איז אַרויס מיט די
קינדער אין אַ צווייטן צימער. אַלע האָבן אים אַרומגע-
רינגלט, אָפּגעגעבן מזל-טובֿ, באַוואונדערט זיין קונסט,
געדריקט אים די האַנט. די קינדער האָט מען געגלעט
און געטוליעט און אַריינגעפֿירט אין אַ באַזונדער צימער.
יצחק האָט זיך געפֿילט זייער גוט. ער האָט ניט נאָר
געראַמעוועט אַ מענטשן פֿון טויט, ער האָט אויך באַוווּן,
וואָס ער האָט אויפֿגעטאַן פֿאַרן וואויל פֿון אַלעמען. און
נאָך ווי באַוווּן: אויף די אייגענע קינדער! יאָ, שלעכ-
טע מענטשן האָבן געטאַן אַן עוולה (אווּלע) אים און
זיינע קינדער ... גאָט שטייט דאָך אָבער פֿאַרן אמת! ...
יצחק איז דורכגעגאַנגען דעם זאַל און איז צוגעגאַנגען
צום צימער, וואו די קינדער האָבן אויף אים געוואַרט.
יצחק האָט געעפֿנט די טיר און האָט דערזען אַ פֿולע
שטוב מיט הויפֿלעייט. אַלע שפּאַרן זיי זיך און סודען זיך
עפעס. יצחק האָט זיך דורכגעשטופט צום פֿענצטער
און איז שיר ניט געבליבן אויף אַן אַרט. אויף אַ היל-

צערדער באַנק איז געלעגן אָן באַוועגונג זײַן עלטערער זון. דער קאַפּ איז אַ זײַט, דאָס פּנים — בלוי, די אויגן אַרויסגעשפּאַרט... לעבן אים האָט זיך אין קאַנוואַל-סיעס געצאָפּלט דער יונגערער. ער האָט זיך געשטיקט און אַרויסגעלאָזן משונה-ווילדע קולות...

אַז יצחק האָט דערזען זײַנע קינדער, איז ער געבליבן ווי פֿאַרשטיינערט. קיין וואָרט ניט געקענט אַרויסריידן. די האַר האָבן זיך אים געשטעלט קאַפּויר. דאָס פּנים האָט זיך אים אויסגעצויגן, די אויגן זײַנען ברייט געוואָרן, ער האָט זיך געכאַפּט פֿאַרן קאַפּ און האָט ניט מיט זײַן קול אַנגעהויבן שרײַען:

— קינדער מײַנע, קינדער מײַנע! ...

ער האָט זיך אַ וואָרף געטאָן צו זיי און איז געפֿאַלן אויף די קני. וויינען האָט ער ניט געקענט, ער האָט נאָר געציטערט מיט אַלע גלידער און שווער געאַטעמט. ער האָט זיי געקושט און געמינטערט, נאָר אַלץ אומזיסט. זיי ליגן ווי טויטע און ווערן אַלץ קעלטער...

מיט אַ מאָל האָט זיך יצחק אויפֿגעשטעלט, זיך גע-כאַפּט פֿאַר די האַר, אַרויסגעלאָזן אַ שרעקלעכן קרעכן און אַנגעהויבן צו שרײַען:

— קינדער מײַנע, קינדער מײַנע!

די הויפֿלייט האָבן פֿאַר שרעק קיין וואָרט ניט גע-קענט אַרויסריידן. יצחק האָט זיך אַ לאָז געטאָן פֿון צי-מער און, האַלטנדיק זיך פֿאַרן קאַפּ, האָט ער ווי אַ משוגע-נער אַנגעהויבן צו לויפֿן איבער די זאַלן פֿון פּאַלאַץ. ער זעט גאַרניט און הערט גאַרניט, פֿאַלט אַרויף אויף מענטשן. אַלע זידלען אים, אַנטלויפֿן פֿון אים. למוף האָבן אים די דינער געכאַפּט און אַרויסגעשליידערט אויף דער גאַס. יצחק האָט זיך געלאָזט לויפֿן, וואו די אויגן האָבן אים געטראָגן...

דער פּויפּסט איז דערווייל געשלאָפֿן שטיל און רואיק. אַזאַ שלאָף האָט ער שוין פֿון לאַנג ניט געהאַט. אַרום אים זײַנען געזעסן די דאָקטוירים און האָבן זיך געוואונ-

דערט אויף יצחקס רפואה. דעם פויפסטס לייט האבן זיך געפרייט, וואס דער קראנקער איז פֿון טויט לעבעדיק גע- וואָרן. אז ס'האָט צו זיי דערגרייכט די נייע וועגן טויט פֿון די קינדער, האָבן זיי אַ שאַקל געטאָן מיטן קאָפּ און גע- זאָגט: „מסתמא איז אזוי באַשערט! דאָס לעבן פֿון זיין הייליקייט איז טייערער פֿאַר דעם לעבן פֿון די קינדער!“ וועגן יצחקן האָבן זיי גאַרניט געזאָגט. די טויטע קער- פערס פֿון זיינע קינדער האָט מען אָפּגעשיקט צו אים אַהיים.

לאַה איז דערווייל געזעסן אין שטוב און האָט בימער געוויינט. געוויינט האָט זי נעבעך, ווען מ'האָט אַוועק- געפֿירט איר מאַן צום פויפסט, אַבער נאָך מער האָט זי געיאַמערט, ווען מען האָט צוגענומען בני איר די קינדער. לאַנגע, שווערע שעהן איז זי געזעסן און האָט ניט גע- וואוסט וואָס איבערצוטראַכטן. וואו איז דער מאַן אירער? וואו זיינען די קינדער? צי לעבן זיי? ...

די נאכט איז אַריבער. אַ טאָג, לאַנג ווי אַ יאָר, איז אַוועק, און קיינער איז ניט געקומען.

לאַה איז געזעסן לעבן בעט און האָט זיך צוגעהערט, צי ס'קלאַפט ניט אַ טיר, צי ס'הערט זיך ניט אַ קול. נאָר אַט האָט מען אַ קלאַפּ געטאָן אין טיר און ס'האָבן זיך דערטראָגן געשרייען פֿון גאַס. לאַה איז אַראַפּגעלאַפֿן, האָט געעפֿנט די טיר און האָט דערזען אומבאַקאַנטע מענטשן מיט טראַגבעמלעך און אונטער אַ שוואַרצער קאַלדרע ליגן די בלויע קערפערס פֿון אירע קינדער.

לאַה איז געוואָרן בלאַס ווי דער טויט און איז גע- פֿאַלן אין חלשות. מען האָט זי אויפֿגעהויבן און אַרײַנ- געטראָגן אין שטוב. אַ לאַנגע צײַט האָט לאַה ניט געקענט קומען צו זיך.

— וואו איז מיין מאַן? רופֿט אים אַהער! — האָט זי אָנגעהויבן שרייען, ווען מען האָט זי אָפּגעמינערט. — דער הער איז נאָך ניט געקומען! — האָבן געענט- פֿערט די מענטשן.

— רופֿט אַהער די קינדער מייןע!

די דינער זיינען געשמאנען, האבן איר גארניט גע-
ענטפערט און טרויעריק געקוקט צו דער ערד.
לאה האט זיך דעמאלט אין אלץ דערמאנט און האט
זיך ביטער, ביטער צעכליפעט.

א וואך צייט איז אריבער. לאה האט שוין לאנג
מקבר געווען אירע קינדער, אפגעזעסן שבעה און אין
טרויער געווארט אויפן מאן און ניט אויפגעהערט צו
וויינען.

נאך א וואך צייט איז אריבער און יצחק קומט אלץ
ניט. קיינער ווייס ניט, וואוהין ער איז צוועק פֿון פא-
לאץ. יצחק איז פֿארפאלן געווארן און ביי אלעמען איז
געבליבן, אז ער איז געשמארבן. אין זיין הויז איז גע-
ווארן פוסט און וויסט. ס'הערט זיך שוין ניט קיין קינד-
דערשער געלעכטער, ס'קומען שוין ניט קיין קראנקע.
איינע אליין זיצט לאה א פֿארזאומערטע, בעט גאט און
ווארט אויפן מאן. דער אלטער אהרן פרוואוט זי טרייסטן,
נאר לאה הערט ניט אויף צו גיסן ביטערע טרערן. און
אזוי איז אריבער א יאר, און צוויי און דריי און פֿיר —
פֿון טרערן און פֿון ניט שלאפֿן ביי נאכט זיינען ביי לאהן
קראנק געווארן די אויגן און די אומגליקלעכע איז בלינד
געווארן.

3

יצחק איז אבער ניט געשמארבן. ווי זאגט מען:
אויף צרות לעבט מען.

אט וואס ס'האט מיט אים פאסירט אין דער לעצ-
טער צייט. ווען מ'האט אים ארויסגעשלינדערט פֿון
פויפטס פאלאץ, איז ער אנמלאפֿן וואוהין די אויגן
האבן אים געטראגן. ער איז געלאפֿן און געלאפֿן, אלץ
ווייטער, ווייטער. לאנג האט ער ארומגעוואנדערט אי-
בער די גאסן פֿון רוים, ביז ער איז געקומען צו די שויערן
פֿון שטאט און איז ארויס אין פֿרייען פֿעלד. פֿאר מיד-
קייט האט ער קוים געאטעמט, דער שווייס איז אים גערד-
נען מיכנווייז, און ער איז געגאנגען ווייטער און ווייטער.

ביי נאכט איז ער זייער אפגעשוואכט געווארן און איז גע-
פאלן אויף דער ערד. לאנג איז ער געלעגן א געחלשמער
און אז ער האט זיך אויפגעכאפט, איז שוין געווען גרויסער
טאג. ער האט זיך גענומען ארומקוקן — בערג און ביי-
מער. איבער אים וויגן זיך גרינע צווייגן. אין גראז
לעבן אים מורמלט א טייכל. אויף די ביימלעך זינגט א
פייגעלע. יצחק האט זיך געכאפט פארן קאפ, זיך געוואלט
דערמאנען, וואס מיט אים קומט פאר, נאר ער האט ניט
געקענט. וואס נעכטן איז געווען — האט ער פארגעסן.

דערווייל איז פארביגעגאנגען א פויער. ער האט
ניט באמערקט, אז אונטערן בוים ליגט א מענטש, און ער
איז ארויפגעגאנגען אויף יצחקן. יצחק האט א שפרונג
געטאן און האט זיך מיטן גאנצן פוח געלאזט לויפן. דער
פויער האט געמיינט, אז ס'איז א משוגענער, און האט
זיך אנגעהויבן צו צלמען (ציילעמען). יצחק איז טאקע
געלאפן ווי א משוגענער. אלע וויילע האט ער זיך גע-
כאפט פארן קאפ, גערעדט עפעס פאר זיך, געוויינט און
געקרעכצט. לעבן א דארף זינגען אויף אים אנגעפאלן
הינט, האבן אויף אים צעריסן די קליידער, צעביסן אים
ביו בלוט. קינדער האבן אים באווארפן מיט שטיינער.
קיינער פון די גרויסע האט זיך פאר אים ניט אנגענומען,
ווייל אין יענער פֿינצטערער צייט האט מען געהאלטן, אז
אין די משוגעים זיצן שדים.

יצחק האלט דערווייל אלץ אין איין לויפן, ער פראווט
זיך גארניט ווערן. פאר צרות פילט ער גאר קיין ווייטאג
ניט. און אזוי איז ער געלאפן ביז וואנען ער איז ווידער
געפאלן אן פוחות לעבן עפעס א הייזל. פון הייזל איז
ארויסגעגאנגען א פרוי מיט א קינד אויף די הענט. זי
האט דערזען אויף דער ערד א געחלשטן, א צעבלומיקטן,
מיט צעריסענע קליידער, און האט אויף אים רחמנות גע-
קראגן. זי האט געבראכט וואסער און האט עס אים ארויפ-
געגאסן אויפן קאפ. יצחק איז געקומען צו זיך. זי האט אים
געגעבן א טרונק.

— וואָס איז מיט דיר? — האָט זי געפֿרעגט בײַ אים.
יצחק האָט איר ניט געענטפֿערט. זי האָט אים גע-
בראַכט כרויט. יצחק האָט שוין אַפֿילו לאַנג ניט גע-
געסן, דאָך האָט ער איצטער קיין שום טעם ניט גע-
פֿילט. די פֿרוי האָט אים איבערגעבונדן די וואונדן און
געזאָגט צו אים:

— וואָרט דאָ אָפּ אַ וויילע, באַלד וועלן קומען מינע
קינדער פֿון פֿעלד, וועלן זיי דײַך אוועקפֿירן אין שמאַט
אַרײַן.

ווי נאָר יצחק האָט דערהערט דאָס וואָרט „קינדער“,
האַט ער זיך גלייך אַ שטעל געטאָן אויף די פֿיס. ער וויל
זיך אַן עפעס דערמאַנען — און קען ניט. עפעס איז בײַ
אים אין קאָפּ אַלץ פֿאַרצויגן געוואָרן מיט אַ שוואַרצער
כמאַרע. אויפֿן האַרצן ליגט אים אַ שווערער שטיין און
דריקט און דריקט אַזוי... ער האָט אַ קרעכץ געטאָן
און איז אַנטלאָפֿן. אַ סך טעג און נעכט איז ער אַזוי
געלאָפֿן דורך דערפֿער און שטעט, אַלץ קיין צפֿון.

ווי פֿרויער איז אים אין קאָפּ אַלצדינג פֿאַרצויגן גע-
ווען מיט אַ שוואַרצן וואַלקן. און דאָס האַרץ — אַזוי ווי
ווילדע חיות וואַלטן עס געריסן אויף שטיקער.

יצחק האָט געלעבט פֿון די נדבֿות, וואָס גוטע מענטשן
פֿלעגן אים געבן. גיט מען אים עסן — עסט ער, גיט מען
אים ניט — בעט ער ניט. רופֿט מען אים אַרײַן אין אַ
שטוב נעכטיקן — גייט ער; רופֿט מען אים ניט — נעכ-
טיקט ער אונטערן פֿרײַען הימל, אונטער אַ בוים ערגעץ
אויפֿן גראַז. גאַנצע פֿינגר חדשים האָט ער אַזוי אַרומגע-
וואַנדערט.

דערווייל איז געוואָרן ווינטער, ס'איז אַרויס אַ שניי.
אַזוי האָט ער זיך דערשלעפט אַזש צו די אַלפֿן-בערג.
ס'איז געוואָרן אַלץ קעלטער, דער וועג איז געגאַנגען
באַרג אַרויף. גיין איז געוואָרן אַלץ שווערער.

איין מאל בײַ נאַכט איז ער געקומען צו אַ דאָרף. די
הענט ווינען אים פֿאַרפֿרוירן געוואָרן, און ער האָט געצוי-
טערט פֿאַר קעלט. קוים וואָס ער האָט זיך געהאַלטן אויף

די פֿים. ביים וועג לעבן א גרויסן שטיין איז געשמאנען
א פויעריש הייזל. אין הייזל האט געלויכטן א פֿייערל.
יצחק איז אריין און האט זיך געזעצט. די באַלעבאָטיים
האַבן אַ קוק געטאָן אויף יצחקן און האָבן גלייך פֿאַרשטאַ-
נען, אז ער איז ניט ביים זינען. נאָר אַ מינהג איז דאָן
געווען אין די בערג, אז יעדער גאַסט, ווער ער זאָל ניט
זיין, איז געווען אַ גאַסט פֿון גאַט, און די באַלעבאָסטע
האַט אים אָפּגעלאָזן איר אַרט לעבן פֿייער, דערלאַנגט אים
ברויט מיט געקעכץ און איז אליין אַוועק אין אַ ווינקעלע,
וואו ס'איז געלעגן אירס אַ קראַנק קינד.

דאָס קינד האָט געהאַט היץ און האָט שווער גע-
אַטעמט. באַלד האָט דאָס קינד זיך פֿונאַנדערגעוויינט.
די מוטער האָט עס געקושט, געוואַלט פֿאַרווייגן, געזונגען
לידלעך — קיין זאַך האָט ניט געהאַלפֿן. דאָס קינד האָט
געוויינט אלץ העכער און העכער. יצחק איז צוגעגאַנגען
צו דער מאַמען און האָט זי געפֿרעגט, צי איר קינד איז
קראַנק.

— זייער קראַנק! — האָט זי געענטפֿערט און האָט
זיך צעוויינט.

יצחק האָט דערזען אַ קראַנקן און ס'איז אים געוואָרן
עפעס לייכטער. ער איז געקומען אַ ביסל צו זיך, האָט
באַקוקט דאָס קינד און האָט דערקענט זיין קראַנקייט.
— מען דאַרף אים געבן טרינקען אזאָ גראָז, — האָט
ער געזאָגט צו דער מוטער.

די מוטער האָט געוואוסט פֿון די גראָזן — זיי זיינען
געוואַקסן אויף די דערבייאַיקע פֿעלדזן. זי איז גלייך
אַוועק קלייבן די גראָזן.

די קעלט, די פֿינצטערניש און די טיפֿע אָפּגרוינטן אין
די בערג האָבן זי ניט אָפּגעשראַקן, אַבי צו ראַטעווען איר
קינד.

אז זי מוטער האָט געבראַכט דאָס גראָז, האָט יצחק
צוגעריכט די רפֿואה און געגעבן דעם קינד. עס איז אים
בעסער געוואָרן און ס'איז איינגעשלאָפֿן. די מוטער האָט
געוויינט פֿאַר פֿרייד.

א גאַנצע נאַכט איז יצחק געזעסן לעבן קראַנקן קינד
און האָט אים געגעבן די רפואה. אים איז געוואָרן אַ ביי-
מעלע גרינגער, אַבער אַ שוואַרצע כמאַרע האָט נאָך אַלץ
עפעס פֿאַרדעקט פֿאַר אים, און וואָס איז הינטער דער
כמאַרע — דאָס האָט ער נישט געוואוסט.

אין דער פֿרי האָט יצחק געוואָלט אַוועקגיין ווייטער,
נאָר די באַלעבאַטים האָבן אים מיט טרערן אין די אויגן
אַנגעהויבן בעטן, ער זאל פֿאַרבליבן ביי זיי ביז דאָס קינד
וועט געזונט ווערן. איז ער פֿאַרבליבן. אים איז געווען
אַלץ איינס — צי גיין ווייטער, צי פֿאַרבליבן דאָ.

דערווייל האָט זיך דאָס גאַנצע דאָרף דערוואוסט, אַז
ס'איז געקומען עפעס איינער אַ מאַדנער מענטש און האָט
געראַטעוועט אַ קינד. אין דאָרף זיינען געווען אַ סך
קראַנקע, און אַלע זיינען זיי באַלד געקומען צו יצחק
נאָך הילף. יצחק איז פֿאַרבליבן אין דאָרף און האָט גענו-
מען היילן די קראַנקע. די פּויערים האָבן אים זייער ליב
געקראַגן. אין אַ קורצער צייט אַרום איז ער באַוואוסט
געוואָרן אין די אַרומיקע דערפֿער, און פֿון אומעטום האָבן
אַנגעהויבן צו קומען צו אים קראַנקע. אַ סך מענטשן
האָט ער אויסגעהיילט, אַ סך געהאַלפֿן. אַלע האָבן אים
געהאַלטן פֿאַר אַ מכשף (מעכאַשעף). ווער ער איז און
פֿון וואַנען ער איז, האָט קיינער נישט געוואוסט. יצחק
האָט וועגן זיך קיין מאַל גאַרנישט דערציילט.

פֿיר יאָר האָט יצחק אַזוי אַפּגעלעבט רואיק און שטיל.
געוואוינט האָט ער אין אַ פּויעריש הייל. די פּויערים
פֿלעגן אים געבן עסן און טרינקען, — באַשוכן און באַ-
קליידן אים. שעהן לאַנג פֿלעגט ער אַרומגיין איבער די
אַרומיקע פֿעלדער און וועלדער און קלייבן פֿאַרשיידענע
גראַזן. ביסלעכווייז איז זיך זיין קראַנקייט אויסגעשטאַ-
נען, און ער איז ווידער געקומען צום שכל. געדענקט
האָט ער נאָר דאָס, וואָס ס'האָט מיט אים פּאַסירט אין
דאָרף — וועגן זיין ווייב און קינדער און וועגן זיין פֿריער-
דיקן לעבן האָט ער אין גאַנצן פֿאַרגעסן.

יצחק וואָלט נאָך אזוי אָפגעלעכט אין דעם דאָרף א צייט מיט יאָרן, ווען ס'וואָלט זיך פלוצעם ניט געטראָפֿן אזא מעשה: איין מאל האָט ער אָנגעקליבן א סך גראָזן און האָט זיך געזעצט אויף א הויכן פֿעלדז, וואָס איז גע- האַנגען איבערן וועג, פֿונאַנדערקלייבן זיי. מיט אַ מאל דערהערט ער אַ שאלן פֿון אַ מלחמה-טרומייט. ער האָט אַ קוק געטאָן און דערזען פֿון ווייטן — אַ גרויסע מחנה באַוואַפֿנטע מענטשן גייען איבערן וועג.

פֿאַרויס, אויף שיינע פֿערד אין גאַלדענע פּאַנצערס, רייטן די אַנפֿירערס. יצחק קוקט און וואונדערט זיך: פֿון וואַנען האָבן זיך גענומען די מענטשן? די רייטער האָבן אים אויך באַמערקט און אים אַ רוף געטאָן צו זיך. יצחק האָט זיך ניט גערירט פֿון אַרט. ער קוקט אויף זיי, קוקט און הייבט זיך אָן צו דערמאָנען, אז ערגעץ וואו אַ מאל האָט ער שוין געזען אזוינע אויסגעפּוצטע מענטשן — וואו אַכער, קען ער זיך ניט דערמאָנען. עטלעכע סאַלדאַטן האָבן אַרויפגעקלעמערט אויפֿן פֿעלדז און האָבן אַראַפֿ- געשלעפט יצחק אונטן. באַלד איז צו אים צוגעריטן דער אַנפֿירער און האָט אים געפֿרעגט אויף פֿראַנצייזיש, וואו געפינט זיך דאָ דאָס נאַענטסטע דאָרף. יצחק האָט אים גאַרניט געענטפֿערט. ער האָט ברייט געעפֿנט די אויגן, געקוקט אויפֿן רייטער, און ס'איז קענטיק געווען, אז ער וויל זיך אין עפעס דערמאָנען. נאָר באַלד איז יצחק צו זיך געקומען און האָט געפֿרעגט ביים רייטער אויך אויף פֿראַנצייזיש:

— ווער זייט איר?

דער רייטער האָט זיך געוואונדערט צו הערן אַ ריינע פֿראַנצייזישע שפּראַך פֿון עפעס אַן אָפּגעריסענעם בעט- לער, דאָך האָט ער אים געענטפֿערט, אז זיי זיי- נען אונטערטראַנער פֿון דעם פֿראַנצייזישן קיניג קאַרל XIII, וועלכער האָט דערקלערט מלחמה דעם קיניג פֿון נעאַפּאָל און דעם פּויפּסט, און ער, דער רייטער, איז דאָס דער אַנ- פֿירער פֿון אַן אָפּטיילונג, וואָס גייט פֿאַרויס. יצחק האָט דערהערט די ווערטער — און די שוואַרצע כּמאַרע, וואָס

איז געהאנגען איבער זיין גשמה, האט זיך אפגעטאן. ער האט זיך מיט א מאל דערמאנט אין אלץ, וואס האט מיט אים פאסירט, אין זיין היים, אין זיינע קינדער, אין זיין לאהן. ער האט זיך געכאפט פארן קאפ און איז געפאלן אויף דער ערד. די פראנצויזן האבן פארוואונדערט גע-קוקט אויף אים. זיי האבן גענומען פארדעכטיקן, אז ער איז גאר א שפיאן. די סאלדאטן האבן אים ארויפגעלייגט אויפן וואגן און אים געבראכט אין דארף אריין.

דער אנפירער האט גלייך פאררופן צו זיך די עלטסטע פון דארף און האט געפרעגט ביי זיי, וואס פאר א מענטש עס איז אט דער יצחק.

— פון וואנען ער איז, ווייסן מיר ניט, מיר ווייסן נאר, אז ער איז א גוטער דאקטער. ער וואוינט שוין ביי אונדז פיר יאר. און מיר האבן פון אים אחוץ גוטס קיין זאך ניט געזען.

מען האט אריינגערופן יצחקן. קוים וואס ער האט זיך געהאלטן אויף די פיס. דאס פנים איז אים געווען בלאס, ער האט זיך אין גאנצן איבערגעביטן, פון די אויגן איז פארשוואונדן דער אויסדרוק פון משוגעת.

— איך האב געהערט, אז דו ביסט א גוטער דאקטער, האט געזאגט צו אים דער רייטער, — מיר דארפן האבן גוטע דאקטוירים. ווילסט אונדז דינען און גיין מיט אונדז קיין רוים?

... גיין קיין רוים? גיין אהין צו, וואו עס זיינען געשען די שרעקלעכסטע זאכן אין זיין לעבן, וואו עס וויינט און עס קלאגט, קען זיין נאך ביז איצט, זיין לאה? — ניין! בעסער ניט גיין אהין! בעסער פארבלייבן דא און ווארטן אויפן טויט אין דעם פארווארפענעם דערפלא! — קינדער מיינע! קינדער מיינע! — האט יצחק געקרעכצט. און ער האט זיך דערמאנט די שרעקלעכע מינוט, ווען זיין מעסער האט זיך אנגעריירט אין זיין זונס האנט... ער האט ווידער דערזען פאר זיך ווי לעבעדיק דאס איבערגעשראקענע קינד.

— קינדער מיינע! קינדער מיינע!

און ער האט געוויינט, געריסן זיך די האר פֿון קאָם
 געקרעכצט מיט אַ שרעקלעכן פֿאַרשטיקטן קול — דאָס
 האָט שוין געוויינט און געקרעכצט ניט קיין משוגענער.
 די פֿראַנצויזן האָבן געקוקט אויף אים און געשוויגן.
 זיי האָבן אויך ניט געקאָנט צווען דעם צער זינגעם.
 ענדלעך איז יצחק געקומען צו זיך און האָט זיך אָפּגערופֿן
 צו די פֿראַנצויזן:

— איך בין גרייט צו פֿאַרן מיט אייך קיין רוים און
 העלפֿן אייערע קראַנקע און פֿאַרוואַנדעטע, אַזוי ווי איך
 האָב געהאַלפֿן אַנדערע. — אַזוי פֿיל צרות האָט ער שוין
 אַריבערגעטראָגן, און ס'האָט זיך אים געוואַלט אויסטריי-
 קען דעם בעכער פֿון די ליידן ביזן דעק. בני אים איז גע-
 בליבן, אַז ער מוז פֿאַרן קיין רוים, זען זיין הויז און די
 פֿרוי, צי זי לעבט נאָך.

4

אויף מאַרגן אין דער פֿרי האָט זיך יצחק געזעגנט
 מיט די פּויערים פֿון דאָרט און איז אַוועק מיט דער אַרמיי
 קיין רוים. מיט טרערן אין די אויגן האָבן אים די פּויע-
 רים באַגלייט.

די פֿראַנצייזישע אַרמיי איז צוגעגאַנגען צו די טויערן
 פֿון רוים. אין יענער צייט איז אין רוים געזעסן דער
 פּוּפּסט אַלעקסאַנדער IV. דער פֿריערדיקער פּוּפּסט
 איז געשטאַרבן פֿאַר צוויי יאָרן — נאָך דער אָפּעראַציע
 האָט ער נאָך געלעבט כּמעט דריי יאָר.

די פֿראַנצויזן זינגען אַריין אין שטאָט. יצחק איז
 אויך געווען צווישן זיי. ער איז אַוועק צום ריטער און
 האָט אים געזאָגט, אַז ער האָט דאָ אַ שטוב, מיט אַ פֿרוי
 און האָט געבעטן, מ'זאָל אים אָפּלאָזן. דער ריטער האָט
 אים באַדאַנקט פֿאַר דער הילף, וואָס די פֿראַנצויזן האָבן
 געהאַט פֿון אים, און האָט אים אָפּגעלאָזן.

יצחק איז אַוועק אין ייִדישן קוואַרטאַל, וואו ס'איז
 געשטאַנען זיין הויז. ער איז געגאַנגען און געטראַכט:
 „צי לעבט נאָך מיין לאַה, צי איז זי געזונט?“ און ער האָט

ווידער דערזען פֿאַר די אויגן, ווי ער צאָפּט דאָס בלוט פֿון
זײַנע קינדער, און ס'האַט אים פֿאַר ווייטאָג פֿאַרקלעמט
דאָס האַרץ.

— קינדער מײַנע, קינדער מײַנע! — האָט ער גע-
זיפֿצט.

שטאַרק האָט געקלאָפּט יצחקס האַרץ, אַז ער איז צו-
געגאַנגען צו זײַן הויז. לאַנג האָט ער שוין ניט געזען
די באַקאַנטע ערמער. ווער געדענקט נאָך יצחק? צי וועט
אים ווער דערקענען? די פֿינגר יאָר צרות האָבן אים על-
טער געמאַכט אויף גאַנצע פֿופֿציק. די האַר זײַנע זײַנען
גרוי געוואָרן, דאָס פנים צעקנייטשט, דער רוקן אינגע-
בויגן. צרות מאַכן דעם מענטשן ניט שענער ...

יצחק איז צוגעגאַנגען צו זײַן הויז און האָט דערזען
אויף די טרעפֿ אַ פֿרוי, אַנגעטאַן אין ווייטן. און לעבן דער
פֿרוי אַ גרייז-גראַען מאַן. יצחק האָט באלד דערקענט
זײַן פֿרוי, ער האָט אויך באלד דערקענט דעם אַלמן
אהרנען.

— אַ גוט מאַרגן דיר, לאה! — האָט ער געזאָגט מיט
אַ ציטערדיקער שטים.

לאה האָט ניט דערקענט דעם מאַנס קול און האָט זיך
אַפּגערופֿן:

— אַ גוט יאָר דיר, ווער דו זאָלסט ניט זײַן!

אהרן האָט אַ קוק געטאַן אויף יצחקן און האָט אים
באלד דערקענט.

— דאָקטער, יצחק! — האָט ער אויסגעשרייען. —
דאָס ביסטו?

לאה האָט דערהערט די ווערטער און האָט אַנגע-
הויבן צו ציטערן פֿאַר שרעק. זי האָט זיך אַ הייב געטאַן
און האָט אויסגעשטרעקט צו יצחקן די הענט. יצחק איז
צוגעלאָפֿן צו איר, אַבער ווי ער האָט נאָר געענטער דער-
זען איר פנים, האָט ער אַ קרעכץ געטאַן:

— לאה, שײַערע מײַנע! — האָט ער אויסגעשרייען.
— דו ביסט בלינד? אַ, גאָט, ווען וועט שוין קומען אַ סוף
צו מײַנע צרות?

לאה האָט קיין וואָרט נים געקענט אַרויסריידן. זי האָט זיך פֿונאַנדערגעוויינט און איז געפֿאלן אין חלשות. יצחק איז געשטאַנען איבער איר און האָט בימער געוויינט. בני אַהרנען האָבן זיך אויך געוויזן טרערן אין די אויגן. דערווייל האָבן זיך די אַרומיקע שכנים דערוואוסט, אַז דער דאָקטער יצחק איז געקומען. זיי זיינען זיך צונויפֿ-געלאָפֿן, האָבן אַריינגעטראָגן לאַחן אין שטוב און זי אָפֿ-געמינטערט.

— געלויבט איז גאָט און געלויבט זיינען זיינע מעשים, ער האָט מיר צוריקגעקערט מיין מאַן! — האָט זי געזאָגט, אַז זי איז געקומען צו זיך.

יצחק איז געזעסן לעבן איר. ער האָט געפֿילט, אַז זיין האַרץ צערניסט זיך אויף שטיקלעך פֿון צער. שווער איז אים געווען צו קוקן אויף לאַחן — אירע אויגן זיינען פֿאַרצויגן מיט הימלעך און-איר פנים זאָגט אים, אַז אירע לייַדן זיינען גרויס.

די שטוב איז דערווייל געוואָרן פֿול מיט מענטשן. יצחק האָט זיי דערציילט פֿון אַלץ וואָס מיט אים האָט פֿאַסירט פֿאַר דער גאַנצער צייַט.

— דאָס האָט דיך גאָט געשטראַפֿט! — האָבן אַלע געזאָגט צו אים. — דו האָסט נים געדאַרפֿט היילן דעם פּויפּסט.

— ניין! איר זייַט נים גערעכט! — האָט זיי יצחק געענטפֿערט. — איך בין אַ דאָקטער און מוז גרינגער מאַכן די לייַדן פֿון אַלע מענטשן. איך מוז העלפֿן אַלע קראַנקע, ווער זיי זאלן נים זיין!

— דו האָסט זיך געדאַרפֿט אַפּזאָגן, ווייל דאָס מיטל, וואָס דו האָסט געפֿונען, איז סיי ווי אַ נאַרישקייַט.

— ניין, מיין מיטל איז נים קיין נאַרישקייַט, עס איז אַ ריכטיקע זאַך. נים דערפֿאַר, ווייל דאָס מיטל טויג נים, זיינען מיינע קינדער אַוועק פֿאַר דער צייַט פֿון דער וועלט. איך האָב דאָס נים אויסגעטראַכט גלאַט אַזוי, איך בין דאָס דערגאַנגען דורך אַ סך פּראַכעס. און נים ווייל איך האָב רחמנות געהאַט אויפֿן שונאַ-ישראל בין איך גע-

שטרעפֿט געוואָרן. ניין! אליין בין איך שולדיק אין
זייער טויט. מינע אומגענימע הענט, מיין שוואַכער
ווילן און מיין קליינער פֿארשמאַנד — אַט ווער ס'איז
שולדיק!

— ס'איז אַבער פֿאַרט אַן אוממעגלעכע זאָך איבער-
צוגיסן בלוט פֿון איין מענטשן אין דעם אַנדערן.

יצחק האָט זיך געהאַלטן בײַ דעם זײַניקן:

— וואָס ס'האַט זיך געטראָפֿן אַן אומגליקלעכער
צופֿאַל איז נאָך ניט קיין באַווייז. צי דען וועלן מיר
האַלטן פֿאַר אַ חכם דעם מענטשן וואָס וועט זיך אָפהאַקן
אַ האַנט מיט אַ האַק און וועט דערנאָך זאָגן אַז די האַק
איז ניט קיין ניצלעכע זאָך?

לאַנג האָט זיך יצחק געאַמפּערט מיט די קרובֿים און
מיט די שכנים. לאַה איז די גאַנצע צײַט געזעסן און האָט
געוויינט שמילערהיים. יצחק האָט זיי ניט געקאַנט אַי-
בערריידן. ער איז אַבער געבליבן בײַ זײַן מײַנונג.

פֿאַרן אַוועקגיין אַהיים האָבן זיי אַזוי געזאָגט צו
אים:

— שווערע לײַדן האַסטו, יצחק, אַריבערגעטראָגן,
איצט וועסטו שוין מער קיין בלוט ניט איבערגיסן, דו
וועסט שוין דאָס מער ניט אויספֿרוואַוון אויף דײַנע נאַענטע.

5

אַ קורצע צײַט איז אַריבער און פֿאַר יצחקן האָבן זיך
ווידער אָנגעהויבן בעסערע טעג. ער איז ווידער בײַ זיך
אין דער היים מיט זײַן פֿרוי. ווי אין די אַמאָליקע יאָרן
זיצט ער ווידער אין זײַן קאַבינעט און לײַענט וויסנשאַפֿט-
לעכע ביכער אויף פֿאַרשיידענע שפּראַכן, היילט קראַנקע,
וואָס האָבן ווידער אָנגעהויבן צו קומען צו אים. זײַן גע-
זונט האָט זיך ביסלעכווייז אין גאַנצן פֿאַרבעסערט. איין
זאָך נאָר פֿלעגט פֿאַראַומערן זײַן לעבן — וואָס די קינדער
זײַנען ניטאָ.

יצחק איז ווידער געוואָרן באַוואוסט. די גאַנצע
שטאָט האָט ווידער מיט אים געקלונגען, ווייל ער האָט
וואָס ווייטער אַלץ מער קראַנקע געראַטעוועט פֿון טויט.

יצחק אליין איז דערווייל ארומגעגאנגען מיט א נייעם געדאנק: ווי נעמט מען אראפ די הינטלעך פֿון לאהם אויגן און מען מאכט זי ווידער זעענדיק? קיינעם האט ער וועגן דעם ניט דערציילט. אויף גאנצע מעג פֿלעגט ער זיך פֿארשפארן בני זיך אין צימער און אלץ לייגען ביי-כער, וואו עס באשרייבן זיך די אויגן-קראנקייטן. צייטן-ווייז פֿלעגט ער אויסשניידן די אויגן בני טויטע הינט און הינטלעך, פֿדי צו דערגיין ווי זיי זיינען געבויט.

איין מאל האט ער געכאפט א קאץ וואס האט געהאט בעלמעס אויף די אויגן. יצחק האט זיך זייער דערפֿרייט מיט דעם און געפרוואוט אראפנעמען בני איר מיט א מעסער די בעלמעס פֿון די אויגן.

ער האט זי פֿעסט צוגעבונדן צום טיש, גענומען זיין מעסער און אראפגענומען פֿריער איין בעלמע, דערנאך די אנדערע. די אפעראציע האט זיך פֿולקום איינגעגעבן, און די קאץ איז זעענדיק געווארן. אין א קורצער צייט ארום האט ער בני נאך א קאץ אראפגענומען א בעלמע. נאך דעם האט ער א סך מאל איבערגעהזרט די אפעראציע און זעלמן ווען זי האט זיך אים ניט איינגעגעבן.

נאך יעדן מאל פֿלעגט ער אלץ טראכטן: „דאכט זיך, אז איצט קען מען שוין מאכן לאהן די אפעראציע. מיין האנט איז שוין גענוג פֿלינק און גרינג.“ נאך ער האט אלץ ניט געקאנט פועלן בני זיך און זיך אלץ געשלאגן מיט דער דעה: „ניין! איך וועל בעסער נאך אפוארטן און וועל נאך א מאל מאכן א פראווי!“

אנדערטהאלבן יאר האט ער געווארט און האט אלץ געמאכט א פראווי נאך א פראווי. דער אומגליק מיט זיינע קינדער האט אים אויסגעלערנט צו זיין פֿארזיכטיק. סוף-כיל-סוף האט ער אבער באשלאסן צו מאכן די אפעראציע, איז אריין צו לאהן אין צימער און האט איר אנהענגט די גומע בשורה:

— פֿריי זיך, לאה, איך קען דיך זעענדיק מאכן!

דערהערט די ווערטער, האָט זיך לאה זייער דער-
שראָקן: „צי איז ער חלילה ווידער פֿון זינען ניט אַראָפֿ?“
— איז איר איינגעפֿאלן. נאָר יצחק האָט ווידער געזאָגט
צו איר:

— יאָ, לאה, דו וועסט ווידער דערזען די זון, דעם
הימל, די גרינע וועלדער!

לאה האָט פֿאַרשטאַנען, אַז יצחק מיינט דאָס אויף אַן
אמת. זי איז בלאָס געוואָרן און האָט מיט טרערן אין די
אויגן געפֿרעגט, צי ער איז זיכער, אַז די אַפּעראַציע וועט
זיך אים איינגעבן, צי האָבן אים די איבערגעקומענע צרות
ניט אויסגעלערנט צו זײַן פֿאַרזיכטיק.

— טייערע מיניע, — האָט איר יצחק געענטפֿערט, —
זײַ וויסן, אַז אונדזער אומגליק האָט מיך אַ סך אויסגע-
לערנט. דער אמת בלייבט אָבער אַלע מאָל אַן אמת.
איך ווייס וואָס איך רייד, איך טראַכט שוין לאַנג ווי צו
מאַכן דײַך זעעוודיק!

לאה האָט זייער ליב געהאַט איר מאַן און האָט זיך
פֿאַרלאָזן אויף אים:

— טו מיט מיר וואָס דו ווילסט. איך בין גרייט אַלץ
אַריבערצוטראַגן, אַבי נאָר דײַך, מיין פֿרײַנד, צו זען.
— מאַרגן וועלן מיר זיך זען! — האָט ער געזאָגט צו
איר.

אויף מאַרגן אין דער פֿרי האָט ער זי אַוועקגעלייגט
אויף אַ סאַפֿע און האָט צו איר געזאָגט:
— לאה, מיט די לעצטע פּוּחות לײַד צו עטלעכע מי-
נוט!

ער האָט גענומען זײַן שאַרפֿן מעסער און האָט זיך צו-
גערירט צו איר אויג. זײַן האַנט האָט ניט געצימערט.
גײַך און פֿלינג האָט ער אַראָפּגענומען די בעלמע פֿון איר
לינקן אויג. לאה האָט אַפֿילו קיין געשריי ניט געמאַן,
זי האָט מיט אַ מאָל דערזען איר מאַן.

— טייערער מיניער! — האָט זי אויסגעשרייען. —
מיין פֿאַרלאָנג איז מקוים געוואָרן — איך האָב דײַך ווי-
דער דערזען!

זי האָט געוואָלט אויפֿשטיין, נאָר יצחק האָט זי אָפֿ-
געהאַלטן.

— לאַה, איך האָב אָפּגעטאַן נאָר אַ האַלבע אַרבעט!
און ער האָט ווידער גענומען דעם מעסער און האָט
אַראָפּגענומען די בעלמע פֿון דעם רעכטן אויג.
לאַה האָט אָנגעהויבן צו זען אויף ביידע אויגן.

— נאָך עטלעכע טעג מוזסטו צולידן, לאַה, — האָט
יצחק געזאָגט צו איר. — איצטער מוזסטו עטלעכע טעג
ליגן מיט פֿאַרבונדענע אויגן, ביז די וואונדן וועלן זיך
אין גאַנצן פֿאַרהיילן.

לאַה האָט געטאַן אַלץ, וואָס יצחק האָט איר געהייסן.
אין עטלעכע טעג אַרום האָט יצחק אַראָפּגענומען פֿון
אירע אויגן דעם באַנדאַזש.

— איצטער — האָט ער געזאָגט צו איר — קענסטו
ווידער אַנקוקן גאַטס וועלט!

לאַה האָט אַ קוק געטאַן אויפֿן מאַן און האָט זיך פֿו-
נאַדערגעוויינט פֿון פֿרייד. זי האָט אים גענומען קושן
די הענט.

* * *

באַלד האָט מען זיך דערוואוסט אין דער גאַנצער
שטאָט, אז יצחק האָט זעעוודיק געמאַכט זיין פֿרוי. אַלע
האַבן זיך זייער געוואונדערט וואָס ער, דער געשמאַצט-
טער, האָט דאָס מאַל אויך נישט מורא געהאַט אויסצופֿראוון
אַן אָפּעראַציע אויף זיין אייגענער פֿרוי. איצטער האָבן
אַלע פֿאַרשטאַנען, אז יצחק איז אַ גרויסער מענטש. זיין
שם איז געוואַקסן און געוואַקסן.

איין מאַל איז צו אים אַרטינגעקומען אַ פֿרוי, זייער
רייך אָנגעטאַן. זי איז אים געפֿאַלן צו די פֿים און האָט
אים גענומען בעטן רחמים, ער זאל ראַטעווען איר זון.
יצחק האָט זי אויפֿגעהויבן און האָט זי פֿונאַנדערגע-
פֿרעגט וואָס מיט איר זון איז.

און זי האָט אים דערציילט, אז גולנים זינען באַ-
פֿאַלן איר זון, האָבן אים פֿאַרוואונדעט און ער האָט פֿאַר-

לױרן זײער אַ סך בלומ. ער ליגט אויפֿן טױטן-בעט און
אלע דאָקטוירים האָבן אים אָפּגעזאָגט דאָס לעבן.

— ראַטעווע מיין זון, — האָט זי זיך געבעטן, —
גים איבער אין אים מיין בלומ. בעסער וועל איך שטאַרבן
איידער ער!

יצחק האָט איר געזאָגט, אַז איבערגיסן בלומ קאָן
ער אָפֿילו יא, דאָס איז אַבער זײער אַ געפֿערלעכע זאַך.
די פֿרוי האָט געקלאָגט און איז גיט אָפּגעטראָגן:

— דעם פּױפּסט — האָט זי געטענהט — האָבן אויך
אלע דאָקטוירים אָפּגעזאָגט דאָס לעבן, און דו האָסט אים
דאָך געראַטעוועט; דרײַ יאָר נאָך דער אָפּעראַציע האָט
ער געלעבט. נאָר דו קאָנסט ראַטעווען מיין קינד! ראַ-
טעווע אים, און קיין זאַך וועט מיר גיט זײַן צו טײַער דיך
צו באַפֿרידיקן!

יצחק האָט רחמנות געקראָגן אויף דער אומגליקלע-
כער פֿרוי, ער האָט אַבער בײַ זיך גיט געקאָנט פּױלן אונ-
טערצונעמען זיך צו מאַכן די אָפּעראַציע. ער האָט זיך
דערמאָנט אין דעם טױט פֿון זײַנע קינדער. ער האָט דער-
זען דאָס בילד ווי זיי צאַפּלען זיך פֿאַרן טױט ...

דער צער פֿון דער פֿרוי איז אַבער געווען זײער
גרויס און ער האָט זיך באַשלאָסן דאָס צו טאָן.

— איך דאַרף גיט דײַן געלט! — האָט ער געזאָגט צו
איר. — איך וועל איבערגיסן דײַן בלומ צום זון נאָר מיט
איין תּנאי: מ'זאל דערנאָך צו מיר קיין טענות גיט האָבן,
טאַמער וועט אײנער פֿון אײַך שטאַרבן.

— אַן דײַן הילף וועט מיין זון סײַ ווי סײַ שטאַרבן,
— האָט די פֿרוי פֿרײלעך געזאָגט, — מיין לעבן איז מיר
גיט טײַער.

יצחק האָט גענומען די נײַטיקע אינסטרומענטן און
איז אַוועק צו איר אַהיים. זי האָט אים אַרײַנגעפֿירט צום
קראַנקן. ער האָט דערזען אַ שײנעם כּחור נואַס איז גע-
לעגן בלאַס ווי אַ טוך, כּמעט ווי טױט.

יצחק האָט זיך גענומען צו דער אַרבעט. ער האָט אָנגעהויבן איבערצוגיסן דער מוטערס בלוט צום זון. פֿאַר דער גאַנצער צײַט האָט זײַן האַנט קײַן צײַטער נײַט געטאַן. די אַפּעראַציע האָט זיך פֿולקום אַײַנגעגעבן. די מוטער מיטן זון זײַנען בײַדע געבליבן לעבן.

אַ גאַנצע נאַכט איז יצחק געשטאַנען איבערן בױר און אַכטונג געגעבן אויף אים. אַז די ערשטע שטראַלן פֿון דער זון האָבן אַרײַנגעשײַנט אין צײַמער, האָט זיך יצחק אָנגעטאַן און זיך געזעגנט מיט זײ.

— איצמער בין איך רואיק, — האָט ער געזאָגט. — איך בין זיכער, אַז איר וועט בײַדע זײַן געזונט און שטאַרק. די גליקלעכע מוטער האָט נײַט געוואוסט ווי אים אַפֿ-צודאַנקען.

און גײענדיק אַהײם צוריק, איז יצחקן געווען אַזוי גוט אויפֿן האַרצן! דער אמת איז געבליבן אַן אמת. די צרות וואָס ער איז אויסגעשטאַנען האָבן אים פֿאַרט נײַט געקענט דערווייזן, אַז ער איז אומגערעכט.

געקומען אַהײם, האָט ער געזאָגט צו לאהן:

— פֿרײַ זיך, לאה! איך האָב מיט הצלחה איבער-געגאַסן בלוט. דו זעסט, אַז דער אמת בלײַבט אַלע מאל אַן אמת; ער האַלט אױס די גרעסטע נסיונות, און קײַן זאַך אײַן דער וועלט וועט אים נײַט אַפֿלייקענען.